

Nr 245.

Av herr **Vahlquist**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 230, angående anvisande av medel till vissa byggnadsföretag vid armén.

I proposition nr 230 till nu pågående riksdag hemställer Kungl. Maj:t, att riksdagen ville under viss angiven förutsättning bevilja anslag, förutom till en del andra byggnadsföretag, dels till utvidgning av äldre kasernetablissemang, dels till uppförande av nya sådana, och ingår här i jämväl anslag till underofficersbostäder.

I anslutning härtill anser jag mig böra framhålla nödvändigheten utav, att underofficersbostadsfrågan i blivande kasernetablissemang blir på ett tillfredsställande sätt ordnad, då vid redan uppförda kasernetablissemang denna fråga i allmänhet icke synes mig vunnit det beaktande, den onekligen förtjänar. Bostadsfrågans tillfredsställande ordnande återverkar enligt mitt förmenande i hög grad på en god rekrytering av underofficerskårerna.

Då Kungl. Maj:t vid 1911 års riksdag begärde ett anslag av 118,500 kronor för uppförande vid Oscar-Fredriksborg av ett bostadshus för underofficerare innehållande 12 lägenheter om 2 rum och kök, vilken framställning av statsutskottet i dess utlåtande nr 5 punkt 32 tillstyrktes, framhölls av en talare vid ärendets behandling i andra kammaren önskvärdheten utav att frångå kaserntypen och i stället övergå till en- eller tvåfamiljshus. Vidare anförde samme talare: »För dem, som skola bebo dessa byggnader, är det sannerligen icke likgiltigt, om de skola inklämmas i kaserner eller om de få bo i små hus, med utsikt att få en liten täppa, var och en till sitt hus eller sin hushalva.

Jag föreslår därför, herr talman, följande tillägg till motiveringen, som skulle inkomma efter slutet av näst sista stycket (efter ordet kostnadsberäkningen):

Då emellertid s. k. hyreskaserntyp, efter vilken den förevisade ritningen är gjord, icke kan förefalla tillfredsställande ute på landsbygden, utan företräde bör lämnas åt en- eller tvåfamiljshus, och erfarenheten från andra håll lär visa, att det icke är omöjligt åstadkomma sådana även för lägre kostnad per eldstad än den föreslagna, synes det, som om ritningsfrågan bör underkastas en förnyad prövning. Kungl. Maj:t bör därför ha fria händer att utföra de ifrågavarande underofficersbostäderna efter andra ritningar än den förevisade.

Detta förutsätter då att ur klämman skulle få uteslutas ordet »ett» framför bostadshus och blott sägas, »att riksdagen beslutar bostadshus etc.»

Kungl. Maj:ts av statsutskottet tillstyrkt förslag blev därefter av andra kammaren bifallet, dock med det tillägg till utskottets motivering och den ändring i klämman, som föreslogs i ovan citerade yttrande.

Enligt vad jag erfarit, har ock vid denna byggnadsfrågas ordnande hänsyn även blivit tagen till detta andra kammarens uttalande.

I en skrivelse till mig har från underofficershåll framhållits, att man befarade, att i blivande kasernetablissemang av kostnadsskäl samtliga underofficersbostäder komme att inrymmas i själva kasernerna. I samma skrivelse yttras vidare:

»Med vissa farhågor emotse vi därför den tid, då underofficerare *med familjer* nödgas inflytta i kasern,

dels emedan hemmet sedan icke bjuder den rätta trevnaden;

dels emedan barnen, som böra vara ute i friska luften, nästan ständigt komma i beröring med manskapet, vars ofta dåliga språk nedsmittar det rena men på samma gång så känsliga barnasinn, vilket för föräldrarna medför ständig oro, emedan följderna kunna bli ödedsdiga, då barnårens intryck i de flesta fall vara för livet.

Av högt värde vore därför om dessa bostadslägenheter skildes från kasern, synnerligast om de inrymdes uti mindre bostadshus i egnahemsstil för två à fyra familjer, ty då bleve det ett verkligt hem, ej blott för maka och barn, utan även för mannen, där han efter militärlivets mången gång krävande värv åter funne en fristad.

Fördelarna av en dylik bostad skulle icke blott göra underofficersplatserna mera eftersträfvade, utan även höja hela kårens anseende samt i avsevärd grad bidra till underlättande av rekryteringen.

Den ökade kostnad, som ett dylikt byggnadssätt betingar torde såsom engångskostnad icke bli avskräckande, om den jämföres med de fördelar, som härigenom vunnas, synnerligen om kostnaden nedbringas genom att till byggnadsmateriel använda en del överflödiga hus på de gamla mötesplatserna.»

De uttalade farhågorna och önskemålen delar jag fullkomligt.

Jag vill vidare tillägga, att det icke får förglömmas, att underofficerarna med sina familjer äro hänvisade till dessa kasernbostäder under en lång följd av år, vadan det ligger desto större vikt uppå, att bostäderna så ordnas, att de i möjligaste grad bidra till hemtrevnaden. Bostadsfrågans tillfredsställande ordnande återverkar jämväl enligt mitt förmenande i hög grad på en god rekrytering av underofficerskårerna.

Enligt mitt förmenande skulle det vara synnerligen önskvärt, att bostadsförhållandena för *samtliga* underofficerare så ordnas som här ovan antytts.

Från militärt håll lär emellertid anses nödvändigt, att kompaniadjutanterna hava sina bostadslägenheter invid sina respektive kompaniers logement. Skulle detta vara alldeles ofrånkomligt, böra i alla händelser bostäderna för dessa kompaniadjutanter så förläggas, att till dessa bostäder leda för dem uteslutande avsedda trappuppgångar, helt och hållet skilda från de trappuppgångar, som användas av truppen. Men ej nog härmed. Närmaste omgivning till bostäderna bör avskiljas genom lämpligt stängsel och planteras för att därigenom sätta underofficersfamiljerna framför allt deras barn i tillfälle att vistas utomhus utan att behöva komma i beröring med truppen.

Helt nyligen har jag besökt kungl. livregementets grenadjärers etablissemang i Örebro. Själva underofficerslägenheterna i och för sig voro mycket tillfredsställande. Beträffande de tvänne fristående underofficersbostädernas belägenhet kunde någon berättigad anmärkning icke göras, omgivna som de voro med planteringar och alldeles skilda från den egentliga kaserngården. Bättre hade dock varit, om, i stället för tvänne byggnader, flera mindre sådana med ett mindre antal lägenheter i varje blivit uppförda.

De i själva kasernerna förlagda kompaniadjutantslägenheterna voro trevliga. Från logementen voro de alldeles skilda, och till dem ledde egna trappor på kasernbyggnadernas gavlar. Från förstugan till varje lägenhet ledde till logementskorridoren en stängbar mindre dörr, avsedd att användas endast av kompaniadjutanten vid dennes gång till och från kompaniexpeditionen.

Emellertid saknades stängsel mot själva kaserngården och planteringar närmast omkring. Båda dessa brister kunna dock med god vilja avhjälpas, utan att några avsevärda kostnader därpå behöva nedläggas. Omläggning av ett par mindre vägar intill kasernområdet måste dock verkställas. Om redan vid kasernbyggnadernas utstakning och förläggning uppmärksamheten varit riktad jämväl på att söka bereda även de

i kasernerna förlagda underofficersfamiljerna någon trevnad genom närmaste områdets plantering, skulle genom en ringa förskjutning av byggnaderna detta ännu lättare kunnat ske. Vilken betydelse en liten trädgårdstappa har för dessa underofficersfamiljer är ju lätt att förstå, då få av dem äro i så lyckliga ekonomiska förhållanden, att de ha råd att förskaffa sig »sommarnöjen».

Vid en del tidigare uppförda kasernetablissemang liksom vid framdeles blivande sådana bör även tillses, att möjliga förbättringar i ovan angivna syftemål måtte vidtagas.

Under förhoppning om att riksdagen behjärtar de av mig uttalade önskemålen beträffande underofficerarnas bostadsfråga, vågar jag vördsam samt hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att vid kasernetablissemangs uppförande för Svea ingenjörkår och Bodens ingenjörkår de här ovan angivna synpunkterna beträffande underofficersbostädernas ordnande måtte i möjligaste mån vinna beaktande.

Stockholm den 18 juli 1914.

Conrad Vahlquist.

I motionens syfte instämmer:

Knut A. Tengdahl.